

communis opinio id teneat, peccatores et infideles suos etiam habere Custodes Angelos qui salutem eorum procurare intendant, eosque non deserant nisi momento quo illorum damnatio consummatur.

Plures etiam contendunt principem dæmoniorum, Deum imitari volentem, speciales deputavisse diabolos qui singulos homines tentarent, et ad malum, quantum possent, inducere quærerent. Hæc sententia nullo innixa est fundamento ex Scriptura aut traditione clare deducto; id unum habemus certum, multos existere angelos malos, nos circumstantes et ad malum inclinantes, a quibus præcavere et abhorrere debemus.

De Sanctis Veteris Testamenti.

Controversia movetur inter theologos an viri sancti Veteris Testamenti canonizari possint. *Bened. XIV* advertit, de Canoniz. Sanct., l. 1, cap. 14, n. 2, hanc controversiam esse inutilem, quia sancti Veteris Testamenti ii sunt qui ante Christum viventes, in ipsum ut mediatorem et Redemptorem credentes, virtutibus aut martyrio illustres Deo placuerunt, et quos Deus sanctos esse in divinis Scripturis manifestavit; in eo autem casu absona esset summi Pontificis sententia qua definiretur eos esse sanctos et in universali Ecclesia colendos. Verum summi est Pontificis decernere an cultus et qualis cultus publicus eis præstandus sit.

Notandum est omnes sanctos ante Christum defunctos ad Vetus Testamentum non pertinere; *Bened. enim XIV*, cum pluribus aliis, l. 4, part. 2, cap. 29, n. 2, ostendit S. Joannem Baptistam, S. Joseph, Innocentes ab Herode occisos, Zachariam, Elisabeth, Simeonem senem, Annam prophetissam, Joachim et Annam ad Novum Testamentum pertinere, quia ab Evangelistis laudati sunt, aut Christum viderunt, aut ipsum propinquitate seu carnis affinitate proxime attigerunt.

Nemo inter catholicos dubitat quin summus Pontifex eundem cultum hujusmodi Sanctis ac iis qui post mor-

tem Christi obierunt decernere valeat. Potest similiter permittere cultum, instituere festa cum officio et missa, in honorem aliorum Sanctorum ad Vetus Testamentum certo pertinentiam, et quorum sanctitas constat. Id sequitur ex natura rei et ex praxi Ecclesiae; apud Græcos enim honorantur ut sancti Abraham, Loth qui, licet in vino turpiter egerit, laudatur a B. Petro, II Epist. II, 7, ut justus, quia aut non peccavit, aut pœnitentiam egit; tres pueri fornacis, Ananias, Azarias et Mizaël; prophetæ Isaias, Jeremias, Daniel, Amos, Abdias, Jonas, etc. Apud Latinos ex sanctæ Sedis concessionem, honorantur in aliquibus locis plures Sancti Veteris Testamenti; officia, missæ, templa, altaria eis dedicantur, v. g., Eliæ, præsertim apud Carmelitas; Abraham et Job, apud patres congregationis Oratorii Domini Jesu.

Existit difficultas circa cultum Enoch et Eliæ exhibitum; quia, ut *Bened. XIV* probat, l. 1, cap. 14, cultus religiosus decerni non potest hominibus adhuc viventibus, quantumvis habeantur ut sancti; et duo illi patriarchæ non mortui sunt, sed translati fuerunt, ut patet ex IV Reg. II pro Elia, et Epist. ad Hebræos, XI, 5 pro Enoch. Verum illustris Pontifex respondet Ecclesiam non celebrare festum Eliæ ut beati, sed ut divinitus rapti, et aliunde dici posse ambos in gratia et perseverantia esse confirmatos; in hac autem hypothesis evanescit difficultas.

De Sanctis Novi Testamenti.

De iis solum pauca dicemus quorum publica nunc fit officium in ecclesia Gallicana.

1° S. *Marcus*, die 25 aprilis. Erat Evangelista, B. Petri discipulus, et Alexandrinus episcopus. Die 25 aprilis, anno 68, post multa tormenta, occubuit martyr pro Christo. Reliquiæ ejus diu religiose asservatæ sunt Alexandriæ, unde translatae sunt, ut fertur, versus annum 815 Venetiam, et ideo Venetiarum respublica hunc Sanctum elegit pro patrono.

Hac die fit processio et magna cantatur Litania seu sup-

plicatio a S. Gregorio Magno instituta pro obtinenda pestis cessatione : in septimo sæculo jam affixa erat diei 25 aprilis ; concilium Aquisgranense , anno 836 celebratum , et Capitularia Caroli Calvi illam eodem die faciendam in Gallia præscripserunt. Tempore S. Gregorii jejunium in illo die erat de præcepto. Nunc, propter tempus paschale, non est, in plerisque diocesisibus, obligatio jejunandi , sed tantum a carnibus abstinendi.

2° S. Joannes Baptista, die 24 junii. S. Joannes, ministerio archangeli Gabrielis annuntiatus, per miraculum in utero sterilis ex viro sene conceptus, ad præsentiam Domini exsultavit, sanctificatus fuit, et inter mirabilia natus est; vitam cœlestem duxit, pœnitentiam prædicavit, Christum annuntiavit, indigitavit, baptizavit et magnum humilitatis præbuit exemplum; fortiter obstitit Herodi in commercio incestuoso viventis, dicens, Marc. XVI, 18 : *Non licet tibi habere uxorem fratris tui*; propterea in carcerem missus, petente Herodiade, fuit decollatus, et meruit ut Christus de illo diceret, Matth. XI, 11 : *Non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista.*

Dies ejus Decollationis est celebris; sed præcipua ejus solemnitas fit die ipsius Nativitatis, et antiquissima est in Ecclesia : S. Aug. septem habet sermones pro illa solemnitate, quam supponit jam esse antiquam et universalem; hæc habet Serm. 290, 4, in Natali Joannis Baptistæ : « Quia in magno sacramento natus est Joannes, ipsius solius justi natalem diem celebrat Ecclesia. Et natalis Domini celebratur, sed tanquam Domini. Date mihi alium servum, præter Joannem, inter Patriarchas, inter Prophetas, inter Apostolos, cujus natalem diem celebret Ecclesia Christi. Passionum diem servis plurimis celebramus; nativitatis diem, nemini nisi Joanni. »

3° SS. Petrus et Paulus, die 29 junii. Petrus, ex piscatore factus discipulus Christi, Apostolus et princeps ac caput Apostolorum, sedem prius habuit Antiochiæ, deinde Romæ, ubi eam per viginti quinque annos tenuit, juxta Eusebium, S. Hieron., et Calendarium Romanum a Bucherio editum. In carcerem Mamertinum sub Nerone conjec-

tus cum B. Paulo, ibi manserunt octo mensibus, ut fertur; Processum et Martinianum, custodes, et quadraginta septem alias utriusque sexus personas ad fidem adduxerunt; postea damnati, Petrus ad crucem ut Judæus, et Paulus ad capitis amputationem ut civis Romanus, mortem die 29 junii subierunt extra muros civitatis. Petrus humilitatis causa petiit et obtinuit ut capite deorsum posito crucifigeretur. Corpora utriusque Apostoli religiosissime servantur Romæ, unum in Basilica Vaticana S. Petri, et alterum in basilica S. Pauli, juxta viam Ostiæ, a Constantino Magno constructa et anno 1823 infauste igne incensa. Eorum capita in figuris argenteis inclusa in basilica Lateranensi custodiuntur. Sanctæ ac pretiosæ illæ reliquiæ a peregrinantibus totius orbis catholici visitantur.

Percelebris semper fuit Romæ memoria Petri : *Ostendatur mihi Romæ*, inquit S. Aug. Enarrat. in Psal. XLIV, *in honore tanto templum Romuli, in quanto ibi ostendo memoriam Petri.* Idem S. Doctor plures habet sermones in Natali Petri et Pauli. Tertium ex his sermonibus sic incipit : *Hodiernum nobis diem festum fecit sanguis Apostolorum.* Hinc sequitur hanc festivitatem utriusque Apostolorum esse perantiquam et veneratione nostra dignam.

4° *Festum Omnium Sanctorum*, die 1 nov. Imperator Honorius prohibuerat ne Christiani templa idolorum everterent, volens ea conservare tanquam artium monumenta : Bonifacius IV, videns celebre Pantheon a Marco Agrippa sub imperio Augusti exstructum adhuc extare, illud mundare et reparare statuit; solemniter illud, anno 607, B. Mariæ et omnibus martyribus ac confessoribus dedicavit, illucque transferri jussit plus quam viginti et octo plaustra ossium sanctorum martyrum, quæ divisa in variis Romæ cœmeteriis jacebant. Unde hæc ecclesia dicta est Sancta Maria Rotunda, ob ipsius formam, et etiam Sancta Maria ad Martyres.

Tale fuit exordium solemnitatis Omnium Sanctorum, quæ celebrabatur Romæ die 13 maii, die anniversaria prædictæ dedicationis : Gregorius III eam ad Ecclesiam universalem propagavit, et Gregorius IV diem 13 maii in

1 nov. mutavit, eo quod abundantior esset annona in mense novembri quam in mense maio; tunc enim innumeri advenæ confluebant Romam ut solemnitati assisterent. Hic ultimus Pontifex, cum venisset in Galliam anno 837, regnante Ludovico Pio, festivitatem Omnium Sanctorum secum introduxit, quæ brevi fuit adoptata et facta est universalis in Galliis sicut in aliis regionibus.

5° *Commemoratio fidelium Defunctorum*, die 2 nov. Consuetudo orandi pro defunctis venit a traditione Apostolica; et fundamentum habet in praxi totius Ecclesiæ, in decretis conciliorum et in sacris paginis, tum Novi, tum Veteris Testamenti, ut alibi probavimus: nulla autem erat dies specialiter destinata ad orandum pro omnibus fidelibus defunctis. S. Odilo, abbas Cluniacensis, anno 1048 mortuus, statuit ut in cunctis monasteriis sibi subjectis sicut die 1 nov. omnes coluntur Sancti, ita 2 die pro omnibus oraretur defunctis: quidam putant eum exemplar hujus generalis commemorationis omnium defunctorum ab Amalario, ducentos annos ante ipsum vivente, accepisse, monasteriis suis præcepisse, et eo suggerentē, Joannem papam XIX hanc praxim ubique servari mandavisse. Joannes autem XIX, anno 1024 electus, anno 1033 mortuus est.

6° *S. Stephanus protomartyr*, die 26 decembris. Unus fuit e septem primis diaconis; *plenus erat gratia et fortitudine, et faciebat prodigia et signa magna in populo*, Act. VI, 8: quidam de Judæis surrexerunt, *disputantes cum Stephano, et non poterant resistere sapientiæ et Spiritui qui loquebatur*, ibid. Adhibitis falsis testibus, eum accusarunt blasphemiam adversus Moysen et Deum: ille autem mirabili sermone, in cap. VII Actuum relato, iudicibus suis locutus est; Judæi eum audientes ipsi exprobrantem quod legem Dei non custodirent, *dissecabantur cordibus suis, et stridebant dentibus in eum*. Ille vero, cœlesti visione donatus, ait: *Ecce video cœlos apertos, et Filium hominis stantem a dextris Dei*. Tunc Judæi exclamaverunt eum blasphemare; sententia non expectata, traxerunt eum tanquam blasphemum extra civitatem, et

lapidaverunt illum Deum invocantem et pro lapidantibus orantem.

Passus est ergo et obiit, juxta Chronica cum Operibus Eusebii a Scaligerio publicata, die 26 decembris ejusdem anni quo Christus fuit crucifixus. Cultus ejus semper fuit celebris: S. Aug. a sermone 314 ad 325 de illo mirifice loquitur, de ejus natali, de ejus solemnitate, de mirabili corporis ejus inventione, de reliquiarum translatione, de manifestis miraculis intercessionem ejus patris, etc.

7° *Dedicatio Ecclesiarum*, dominica post octavam Omnium Sanctorum. In Veteri Testamento triplex sollemnis describitur templi Jerusalem dedicatio, una sub Salomone, secunda post captivitatem Babylonicam sub Esdra, et tertia sub Juda Machabæo, qui, post impietates Antiochi, templum et altare purificari ac de novo dedicari voluit. Dies anniversaria harum dedicationum sollemnis erat, et per dies octo celebrabatur. Sub nova Lege, ubi deseruit persecutio, ingentes cœperunt ædificari ecclesiæ quæ sollemni ritu dedicabantur, ut in toto historiae ecclesiasticæ decursu legitur: anniversarium hujusmodi dedicationum erat ubique festum sollemne, et, cum variæ ecclesiæ diversis temporibus fuerant dedicatæ, contigerat ut anniversaria eodem die non celebrarentur, ideoque card. Caprara, mandante Pio VII, statuit, « ut anniversarium dedicationis » templorum quæ in Gallicanæ reipublicæ territorio erecta » sunt, in dominica quæ octavam festivitatis Omnium » Sanctorum proxime sequitur, in cunctis Gallicanis ecclesiis celebretur. » Indult. diei 9 aprilis 1802. Hinc omnes, sive privatim in officio, sive publice, hanc festivitatem eodem die et eodem ritu celebrant, sive propria ecclesia fuerit consecrata, sive fuerit tantum benedicta; simplex enim benedictio jus non dabat ad officium dedicationis quotannis celebrandum.

Notandum 1° festum Dedicationis Ecclesiæ habendum esse ut festum Domini, ex decreto S. Rituum Cong. diei 27 martii 1779. *Romsée*, edit. 1838, t. 5, p. 201, aliam citat ejusdem S. Cong. responsionem, 4 jun. 1825, in sensum oppositum.

Quidquid sit de illa responsione, *Gardellini*, qui eam non refert, ait, t. 7, p. 57 : « Invaluerat opinio quod anniversarium Dedicacionis ecclesie, ut pote *festum Domini*, alia omnia prestaret, tam in occurrentia quam in concurrentia ; sed quoniam rubrica nihil decernit, imo in tabella concurrentie vix illud ponit solummodo ante patronum loci vel titularum ecclesie ; quoniam insuper ex ea opinione plura oriebantur dubia, re maturius discussa, S. Rit. Cong. satius duxit se conformare tum prefate tabellae dispositioni, tum decretis antiquis, quae prelationem dant aliis festis aequalis ritus, uti illa sunt S. Joannis Baptistae et Omnium Sanctorum. » Ratio ab illo allegata est quia in eo festo Dominus generaliter tantum respicitur, quod fit etiam in festis Sanctorum.

Notandum 2° in ipsomet die Dedicacionis officium a clero ecclesie consecrandae addicto recitandum, quod, ex resp. S. Rit. Cong. 7 maii 1746, ab episcopo consecratore recitari potest, esse ipsum anniversarii officium. Ex responsione 7 dec. 1844 ad nos directa, *inchoandum est peracta consecratione, ab Hora minori tertia*. A fortiori missae privatae ante completam consecrationem celebrari nequeunt. *Merati*, t. 3, nobis 302 et expressius 306. Vide quae diximus, t. III, p. 245 hujus editionis.

ARTICULUS QUARTUS.

DE RITU CELEBRANDI FESTA.

Singulas officium recitandi et festa celebrandi regulas hic certe non intendimus referre aut explanare : unusquisque eas legere debet in rubricis tum generalibus, tum particularibus. Quaedam tantum paucis verbis dicemus, 1° de festis suppressis, 2° de festis translatis, et 3° de festo patroni et titularis.

De Festis suppressis.

Cardinalis Caprara, per indultum modo citatum, diei 9 aprilis 1802, ex mandato summi Pontificis, quatuor

tantum reservavit festa præter dies dominicos, videlicet Nativitatem Domini nostri Jesu Christi, ejus Ascensionem, Assumptionem B. Virginis Mariæ, et festum Omnium Sanctorum : « ita ut posthac, in reliquis festis diebus, omnes Gallicanæ reipublicæ incolæ non solum a præcepto audiendi missam vacandique ab operibus servilibus, sed a jejunii etiam obligatione in diebus qui festa hujusmodi præcedunt prorsus absoluti censeantur et sint. »

Eam tamen legem adjectam esse voluit summus Pontifex « ut in festis diebus vigiliisque eos præcedentibus, quæ suppressæ decernuntur, in omnibus ecclesiis nihil de consueto divinorum officiorum sacrarumque caeremoniarum ordine ac ritu innovetur, sed omnia ea prorsus ratione peragantur qua hactenus consueverunt, exceptis tamen festis Epiphaniæ Domini, sacratissimi Corporis Christi, SS. Apostolorum Petri et Pauli, et sanctorum patronorum cujuslibet diœcesis et parœciæ, quæ dominica proxime occurrente in omnibus ecclesiis celebrantur. »

Itaque in festis simpliciter suppressis, quæ sunt, in diœcesi nostra, Circumcisio Domini, Purificatio B. Mariæ Virginis, Annuntiatio, feria secunda et tertia Paschæ, feria secunda Pentecostes, Nativitas S. Joannis Baptistæ, Nativitas B. Mariæ Virginis, Commemoratio omnium Defunctorum, Conceptio B. Mariæ Virginis, et festum S. Stephani, remanet obligatio officium privatim recitandi et solemnitate publice in ecclesiis celebrandi, nulla vero missam audiendi et ab operibus servilibus vacandi. Quoniam tamen plurimis in locis fideles ab operibus servilibus abstinebant his diebus, dum alii eis vacabant, et nociva inde nascebatur varietas inter diœceses, parochias et familias, cardinalis Caprara, rogante gubernio, die 6 julii 1806, omnibus scripsit episcopis, in memoriam revocans obligationem audiendi missam et ab operibus servilibus abstinendi in diebus festis suppressis sublatam esse, et expedire ut parochi alique viri ecclesiastici a sono campanarum et alia exteriori pompa in festis de præcepto consueta temperarent. Plures episcopi, v. g., Cenomanensis, Andega-

vensis, a ministro cultuum et præfectis vexati, ex consilio legati *a latere* hujusmodi festa ad dominicam proximam remiserunt, excepta Circumcisione Domini, quam gubernium agnoscebat ut festum civile, et ideo celebrationem officii non impediēbat. Nunc communiter illa propriis diebus, juxta indulti verba, celebrantur et annuntiantur ut festa devotionis.

Indulgentiæ prædictis festis annexæ nullam, ob suppressionem, subierunt mutationem.

De Festis translatis.

Festa Epiphaniæ, Corporis Christi, SS. Apostolorum Petri et Pauli, ac patroni diœcesis et parœciæ non fuerunt suppressa, sed ad dominicam proxime occurrentem translata, ut patet ex verbis indulti supra citatis. Plura inde nata sunt dubia, quæ a diversis episcopis cardinali legato *a latere* proposita, soluta sunt per responsiones speciales eundem sensum habentes ac sequens ad episcopum Camberiensem: « Priusquam dubiis propositis respondeam, » opportunum duco quasdam explicationes præmittere, » quæ nonnullis jam Galliarum episcopis datæ sunt, ut » quæstionibus fieret satis quæ super intelligentia indulti » diei 9 aprilis 1802 quoad aliquorum festorum translationem fuerant ab illis expositæ.

» 1° Officia Epiphaniæ Domini, sacratissimi Corporis Christi, SS. Apostolorum Petri et Pauli, et SS. patronorum cujuslibet diœcesis et parochiæ, recitanda erunt » a clero, tam privatim quam publice in ecclesiis, et missa » de iisdem dicenda in suo proprio die.

» 2° In dicto proprio die fideles neque ad audiendam » missam, neque ad abstinentum ab operibus servilibus » obligati erunt.

» 3° Sola solemnitas præfatorum festorum differtur in » dominicam subsequentem, in qua officium quidem a » clero tam publice quam privatim, et missa recitabitur » de dominica seu de festo occurrente, juxta calendarium. » Canetur tamen una missa solennis de festis illis more

» votivo cum unica oratione: minime omissa in cathedra- » libus aliisve ecclesiis, in quibus officium publice agatur, » et adsit sufficiens numerus ecclesiasticorum, alia missa » conventuali de dominica vel festo occurrente.

» Quibus positis, venio ad dubia proposita, quibus hoc » sit responsum:

» 1° Si in unam eandemque dominicam incidat solemnitas translata, prout supra n° 3 declaratum est, tum » anniversarii Dedicacionis, tum patroni, ea solemnitas » celebranda erit de digniori, scilicet de Dedicacione, trans- » lato minus digno, id est festo patroni, ad primam dominicam non impeditam, juxta rubricas.

» 2° Si dominica ad quam, juxta indultum reductionis » festorum diei 9 aprilis 1802, transferenda esset solemnitas patroni, sit dies propria S. Joannis Baptistæ, tunc » solemnitas patroni transferenda erit ad primam dominicam non impeditam, juxta rubricas, ne scilicet, cum » festum S. Joannis sit ejusdem ritus, nec transferri possit, duplex solemnitas primæ classis eadem die in una » ecclesia peragatur.

» Novis apud plurimos exortis dubiis, eo quod, juxta » istud responsum, transferri debeant in dominicam subsequentem festa quæ indultum decrevit celebranda in » dominica proxime occurrente, quæ a permultis credebatur dominica proximior, opportunum ductum est denuo » consulere Apostolicam legationem, cujus responsum » omnem tulit difficultatem, et quod dubium videbatur » explanavit declarando hæc verba indulti, in dominicam » proxime occurrentem, intelligenda esse de dominica » proxime sequente, quoniam dominica quæ occurrit est » illa quæ supervenit. » Hæc responsio refertur in Rituali Bellicensi, t. 3, p. 217, 4e edit. sine epocha seu data. Conformis est alteri responsioni ejusdem cardinalis, diei 21 junii 1804, apud *Romsée* relatæ, t. 5, pag. nobis 232.

Cum in indulto card. Caprara agatur tantum de translatione festorum patronorum cujuslibet diœcesis et parochiæ, sequitur episcopum ordinare posse quod respicit ad festa patronorum secundariorum, et titularium non

patronorum, festa patronorum capellarum, communitatum, etc.

Octava igitur festi translati ipsomet die in quem cadit incipit, non vero die quo celebratur ipsius solemnitas pro populo.

Indulgentia cum solemnitate ad diem dominicam transfertur, ex Rescriptis ad archiepiscopum Mechliniensem, die 21 junii 1704, et ad episcopum Camberiensem directis, et ex Brevi Pii VII ad archiepiscopum Lugdunensem, die 13 aug. 1805 : an ista Rescripta sint actus jurisdictionis ad proprias Mechliniensem, Lugdunensem et Camberiensem dioceses limitati, an vero decisiones generales, hæremus dubitantes, et probabilius æstimamus indulgentiam non transferri jure communi, nisi officium simul cum solemnitate transferatur, ut notavimus in Tractatu *de Indulg.*

Notandum 1° festum S. Joannis Baptistæ apud nos esse ritus solemnitas minoris, ac proinde festo patroni et festo sanctissimi Corporis Christi cedere.

Notandum 2° quod si dominica proxime sequens sit 1^a classis, non magis admittat solemnitatem festi translati quam admitteret festum 1^a classis occurrentis. Solemnitas igitur in aliam rejicienda est dominicam non impeditam. Idem dicendum est si ipsa dominica occurrat aliquod festum ex iis quæ memorabimus infra agendo de patrono. Cum autem dominicæ 2^a classis, ex rubricis Breviarii, admittant festa 1^a classis occurrentia, et cum, virtute indulti 9 april. 1802, illæ dominicæ occurrentes sint propriæ dies solemnitatis festorum translatorum, quæ omnia sunt primi gradus, videtur quod solemnitas hujusmodi festorum dictis dominicis celebrari debeat, sicut apud nos fieri consuevit.

Variæ decisiones romanæ supponunt solemnitatem semper transferendam esse in posterum, et nunquam anticipandam. Attamen apud nos auctoritate episcopi diocesanæ quandoque anticipatur, si nempe diutius expectanda esset dominica non impedita.

Notandum 3° quod, ex decreto Cong. Rit. diei 26 nov.

1735, officia Sanctorum quæ de mense decembri aliquando supersunt, ad dies anni sequentis non impeditos transferri non debeant, nisi tamen ad dies qui sint intra octavam festi, juxta *Romsée* (t. 5, p. 27 et 218); igitur vel eorum tantum fit commemoratio, si rubricæ permittant, vel prorsus omittuntur hoc anno.

De Festis Patroni et Titularis.

1° Patronus, a *pater* derivatus, ille communiter intelligitur qui alios suscipit defendendos : verbum igitur patroni, maxime in liturgia ecclesiastica, ideam importat inferioris protegendi et superioris placandi, vel orandi aut supplicandi. Unde personæ divinæ, mysteria Dei aut Salvatoris, aut B. Mariæ, v. g., Conceptio, Nativitas, Assumptio, proprie dici non possunt patroni, quia non habent superiorem orandum aut placandum, vel spectari non possunt ut intercessores. Sanctissima vero Maria, considerata ut persona, omnes Sancti et Angeli in celo regnantes et in Martyrologio Romano inscripti, eligi possunt ut patroni, quia nos inferiores apud Deum superiorem protegere possunt. Universali autem ac perpetua consuetudine sancitum est ut quævis ecclesia in honorem alicujus mysterii vel Sancti aut Sanctæ erigeretur : si prius, persona divina aut mysterium dicitur titulus aut titularis ecclesiæ ; si posterius, Sanctus vel Sancta vocatur Patronus vel Patrona ecclesiæ et loci ab ea dependentis. Si non esset locus ab ecclesia dependens, aut si alius esset patronus loci, Sanctus vel Sancta sub cujus invocatione erecta esset ecclesia, illius titularis, et non proprie Patronus nuncuparetur.

2° Ex decreto S. R. Cong. ab Urbano VIII 23 martii 1630 approbato, nullus constitui potest civitatis vel alicujus loci patronus, nisi 1° sit sanctus ab universali Ecclesia titulo Sancti excultus, non autem simpliciter beatificatus ; 2° sit electio totius populi per secreta suffragia ; 3° cleri et ordinarii loci accesserit consensus ; 4° electio a sacra Rituum Congreg. fuerit examinata et approbata.

Hæc autem stricte non applicantur electioni titularis neque patroni secundarii, quos in populo ferari non est obligatio. (V. *Gav. et Merat.*, t. 3, p. 96 et seq.) Cæterum hoc decretum non servatur apud nos, sed patroni locorum ab ordinariis, ex voto cleri et populi, absque electione proprie dicta, eis manifestato, assignantur.

Episcopus potest etiam, quando iudicat sufficientem adesse rationem, patronum secundarium assignare ecclesie quæ nondum habuit, vel patronum aut titulum jam habitum pro alio mutare, quamvis huiusmodi mutationes vel assignationes facile non debeat admittere. S. Rit. Cong. 6 april. et 16 julii 1658 eas prohibuit, quando agitur de patrono a populo electo et a sancta Sede approbato.

3° Patronus et titularis in duobus potissimum differunt: 1° in eo quod patronus loci per se importet festum in populo, ex consuetudine et legibus Ecclesie; non item titularis: unde in civitatibus et oppidis communem pro toto loco patronum habentibus, ecclesie in iis existentes solum patronum titulum habent, et olim in sola die festi patroni loci erat obligatio audiendi missam et ab operibus servilibus abstinendi; nunc autem, cum solemnitas patroni ad dominicam occurrentem transferatur, nulla est difficultas in populo, et præcedens differentia amplius non existit, stricte loquendo; 2° in eo quod locus communiter non habeat nomen patroni, dum ecclesia sub nomine sui titularis designari solet, v. g., ecclesia Sanctæ Crucis, S. Salvatoris, Conceptionis, Visitationis B. Mariæ, etc.

4° S. Rit. Cong. die 13 sept. 1632 et die 21 junii 1720 definierat festum sive patroni, sive etiam titularis simplicis ecclesie parochialis aut capellæ tantum benedictæ, celebrandum esse sub ritu duplicis 1^æ classis, utrumque cum octava a clero faciendam.

5° Episcopi provincie Turonensis, in suo communi mandato, die 8 maii 1780, iam a nobis citato, statuerant 1° festum patroni principalis diocesis propria die sua celebrandum esse; 2° festum patroni secundarii, ubi esset, ad

dominicam proximioram transferendum; 3° festum patroni principalis uniuscujusque parochie ad dominicam præcedentem remittendum fore, si feria secunda, aut tertia, aut quarta incideret, et ad dominicam sequentem, si feria quinta, aut sexta, aut sabbato adveniret; 4° ex hypothesi quod dominica præcedens aliquo solemniori festo in tota diocesi celebrato impediretur, festum patroni ad dominicam sequentem transferendum esse, et si dominica sequens esset impedita, dominica præcedente anticipandum fore. Vidimus autem quid indultum diei 9 aprilis 1802 statuerit. Nulla est differentia in modo celebrandi festum patroni et festum titularis: utrumque est ritus primæ classis, apud nos ritus annualis et cum octava.

6° Officium patroni locum habere non potest dominicis 1^a adventus, 1^a Quadragesimæ, Passionis, Palmarum, in Albis, Paschatis, Pentecostes et Trinitatis, nec dominicis in quibus celebrantur festa Circumcisionis, Epiphaniæ, Præsentationis Domini, Annuntiationis, Corporis Christi, SS. Cordis Jesu, SS. Apostolorum Petri et Pauli, Assumptionis, Nativitatis B. Mariæ Virginis, Omnium Sanctorum, Dedicacionis, Nativitatis Domini, Vigiliæ Nativitatis et Epiphaniæ Domini; nec etiam, apud nos, in dominicis in quibus fieret de quocumque solemniori festo occurrente. In ritu Romano excipiuntur adhuc Octava Epiphaniæ et Nativitas S. Joannis Baptistæ, sed non Purificatio, Annuntiatio et Nativitas B. Mariæ Virginis, nec festum SS. Cordis Jesu.

7° Octavæ prohibentur a die 17 decembris usque ad diem Epiphaniæ inclusive in ritu Romano, exceptis iis quæ cum solemnitate Nativitatis Domini celebrantur, scilicet SS. Stephani, Joannis et innocentium: apud nos vero a die 15 usque ad Natale Domini; et, in utroque ritu, a feria quarta Cinerum usque ad dominicam in Albis inclusive, pariter a Vigilia Pentecostes inclusive usque ad dominicam Trinitatis: octavæ jam incepte cessant, nec tamen dies octavæ anticipantur.

8° Si festum patroni alicujus parochie vel titularis ecclesie quotannis in diem prohibitum incidat, recurrendum

est ad episcopum, qui alium determinabit diem in quo officium ejus cum integra octava celebrari possit.

9° Ad officium patroni regni, provinciae, diocesis, oppidi, tenentur omnes clerici sacris Ordinibus initiati et in territorio ejus degentes, quod videtur etiam intelligendum, saltem ex consuetudine, apud nos de patrono *parochiae*, qualem supra definivimus : ad officium titularis tenentur clerici servitio Ecclesiae adscripti vel quovis beneficio, etiam tenui, in ea fruente. (S. Rit. Cong. 15 septembris 1742 et 16 maii 1744.)

Notandum quod, ex diversis S. Rit. Cong. decisionibus, omnes hi patroni non possint simul stricte obligare, sed ordinarie duo tantum (*Merati*, t. 3, p. 99), v. g., provinciae et oppidi. In Gallis communiter dantur solummodo patroni diocesis et parochiae. Quandoque tamen sive parochiae sive diocesis duplex est patronus principalis aequali obligatione celebrandus.

10° Regulares obligantur ad officium patroni regni, provinciae, diocesis, civitatis vel oppidi in quo morantur, ex decreto S. Rit. Cong. diei 20 martii 1683, sed absque octava. Non vero tenentur ad officium patroni, nec a fortiori titularis parochiae in qua demorantur, nisi sit cathedralis, ut respondit S. Rit. Cong. 20 martii 1683 et 14 septembris 1705; neque patronorum minus principalium regni, diocesis, oppidi, si qui sint, ex decis. 10 julii 1698.

11° Pastor duarum aut plurium ecclesiarum peraeque unitarum sub jurisdictione sua, omnium patronorum festa et octavas de ritu 1^{ae} classis celebrare tenetur, prout S. Rit. Cong. declaravit 5 julii 1698. Si vero praefectus sit uni ecclesiae parochiali quae alias sub se habeat ecclesias annexas vel capellas, vel istae specialem habent sacerdotem sibi adscriptum, vel non : in priori casu, parochus non tenetur ad officium patronorum particularium, imo illud recitare non potest aliter quam in suo Breviario notatur. In posteriori casu, plures affirmant parochum ad officium et octavam patronorum teneri, quia rubricae volunt patronum et titularem cujusvis ecclesiae aut capellae saltem benedictae celebrari. Haec autem obligatio, aiunt, in dicto casu

soli parochus incumbere potest. Sciendum tamen quae sit praxis in unaquaque diocesi recepta et ab episcopo approbata. Cum nulla hac de re existat lex generalis nobis nota talem celebrationem praescribens, dubium nobis non videtur quin episcopus statuere possit quod magis expedire judicabit. In nostra diocesi parochus habens in sua parochia capellas benedictas quibus non praesciuntur speciales sacerdotes, officium et octavas patronorum non celebrat.

In nullo casu celebrantur festa patronorum capellarum domesticarum.

12° Qui ecclesiae annexae vel capellae deservit, tenetur ad officium et octavam patroni vel etiam titularis ejus, siquidem ei adscriptus est. An autem ad officium et octavam patroni vel titularis ecclesiae matricis teneatur, distinguendum est : vel in ea ecclesia ministerium sacrum exercet, beneficium aut jus aliquod casuale obtinet, vel nullo modo ei adscriptus est. In priori casu, tenetur, ex dictis, ad officium cum octava, tum patroni, tum etiam titularis; in posteriori vero, si agatur de titulari, non tenetur, ut patet ex dictis et ex responsione S. Rit. Cong. 17 augusti 1709, nisi forsan ecclesia matrix sit ipsa cathedralis : si autem agatur de patrono, probabilius est eum teneri, quia, ex consuetudine apud nos communiter recepta, patronus principalis ecclesiae parochialis, est eo ipso patronus loci, nisi forsan alius sit pagi vel oppidi patronus de quo fiat officium; quo in casu, prior habetur ut titularis ecclesiae. Saltem episcopus pronuntiare potest quid agendum sit.

Haec, ut nobis videtur, applicanda sunt capellanis seu eleemosynariis hospitiorum, collegiorum, respectu patroni ecclesiae seu parochiae in cujus territorio existunt. Ab illa autem obligatione eximuntur regulares, nisi ecclesia principalis loci sit cathedralis, ut respondit S. Rit. Cong. 14 feb. 1705. Hinc, non solum in ecclesiis Benedictinorum, Trappensium, Patrum Societatis Jesu, etc., sed et in capellis monialium non cantatur missa patroni parochiae. Sed missa sine cantu a capellano coram monialibus ce-

lebrata debetne esse de patrono? Si capellanus principali ecclesiæ sit adscriptus, affirmative, præsertim ubi Breviarium diocesis recitare et missam ei conformem celebrare solet; secus, non. In dubio, quid faciendum sit dicat episcopus.

13° Alia restat difficultas solvenda, an scilicet, in capellis ad regulares non pertinentibus, festum patroni eodem ritu celebrandum sit ac in ecclesia parochiali, et an solemnitas debeat pariter in dominican occurrentem transferri? Sententia affirmans sola videtur sequenda, nisi aliquod festum gradus saltem æqualis et eidem capellæ proprium, celebrandum occurreret: nam 1° S. Rit. Cong. respondens, 17 aug. 1709, officium et missam *titularis* ecclesiæ parochialis non debere celebrari in capellis, supponit non ita esse de principali *patrono*; 2° festum patroni loci, v. g., provinciæ, oppidi vel pagi, ritu solemniter et die dominica, quoad solemnitatem, celebraretur: et, ex more apud nos recepto, patronus ecclesiæ parochialis est simul patronus loci; ergo, etc. Hoc videtur pariter intelligendum de octava, tum in officio recitando aut cantando, tum in missa celebranda.

14° Quæ præcedunt ad patronum proprie dictum restringenda sunt, et non extenduntur ad patronum secundarium: officium patroni secundarii, ritu duplicis majoris in Romano (*Rub. de occurrentia, Gavantu et Merati*, t. 3, p. 97 et 99), ritu solemniter majoris in Genomanensi, recitari debet ab omnibus et solis clericis ecclesiæ servitio vel beneficio adscriptis: ratio est quia patronus secundarius ordinarie non reputatur patronus loci; idcirco a clericis in territorio parochiæ degentibus, sed ecclesiæ non adscriptis, officium ejus regulariter non recitatur. Consulenda est tamen consuetudo locorum et præsertim voluntas ordinariorum.

CAPUT TERTIUM.

DE JEJUNIO.

Jejunium in sua generali significatione importat abstinentiam a cibo. Quadruplex distinguitur: spirituale, morale, naturale et ecclesiasticum.

Jejunium spirituale est abstinentia a vitis, juxta Prophetæ verba, Isai. LVIII, 6: *Nonne hoc est magis jejunium quod elegi? Dissolve colligationes impietatis.* Unde S. Aug. Tract. 17 in Joannis Evang. « Jejunium magnum » et generale est abstinere ab iniquitatibus et illicitis voluptatibus sæculi, quod est perfectum jejunium. »

Jejunium morale est continentia in cibi potusque sumptione juxta temperantiæ regulas; jejunium naturale est abstinentia ab omni prorsus cibo et potu, quale est jejunium ad susceptionem sanctæ Eucharistiæ requisitum; et jejunium ecclesiasticum est abstinentia a pluribus refectioibus certoque ciborum genere, juxta Ecclesiæ regulas. De illo solo hic agitur, et dicemus 1° de potestate Ecclesiæ jejunia præcipiendi; 2° de jejunii ab Ecclesia præceptis; 3° de conditionibus ad jejunandum requisitis; 4° de causis a jejunio excusantibus, et 5° de iis qui ratione jejunii et abstinentiæ peccant.

ARTICULUS PRIMUS.

DE POTESTATE ECCLESIE JEJUNIA PRÆCIPENDI.

Plures veteres hæretici non solum jejunia non negabant, sed falsis quibusdam momentis innixi, ea ultra modum multiplicabant vel rigidiora faciebant; recentiores vero, ut Lutherani et Calvinistæ fatentes jejunia in veteri Lege fuisse præscripta, negant Ecclesiam habere potestatem obligandi Christianos ad jejunandum: contra quos sit